

XLVII. LETNIK 1927 V. ŠTEVILKA

LJUBLJANSKI ZVON

MESEČNIK ZA KNJIŽEVNOST IN PROSVETO

† Srečko Kosovel: Ocean

I.

Mrzel, mrzel je ocean,
če ti je tesno, stopi vanj!
Dovolj globoka je hladna temà —
potopi svojo boleost do dna!

Kdo si? — Jaz...
Kdo je jaz,
kaj je jaz?
Jaz mu razdenem obraz,
moja oblast je temà,
ne tista téma, ki dobro dé —
ona, ki se od goré do goré razprostre,
od morja do morja
očesa in duše preseže obzorja

— — — — —
Moj grob je širok, moj grob je teman,
kdor ima svoj obraz,
mu ga raztrgam jaz,
ocean.

II.

Mornar, mornar, ná lepih rož,
oj lepih rož, oj sladkih rož,
in tiho vlezi se v svoj čoln —
lepó, lepó zasanjal boš.

Strupen je cvet, a se ne boj,
po njem ti bo sladak pokoj,
zapreš oči, lepo zaspiš,
pozabiš vse in onemiš.

O kaj, o kaj te gosli pojó,
da me na bregu čaka nekdo? —

Glej, skoro ne čujem nišesar več,
truden sem, truden; a rože te
dehte sladkó, sladkó, sladkó...

III.

Ti boš rastlina, med plastjo plast,
in skozi tebe kipela bo rast;
neviden boš in nepoznan —
ti boš na dnu vseh žrtvovanj.

Mogoče ti bo tesnó kedaj,
če na zemljó bo prisvetil maj,
nad tabo vse zelenelo bo,
cvetelo bo, živelo bo — —

in ti boš tesno med plastmi,
zemljó presijale bi rade oči,
o, tvoje oči bodo rasle v svet,
v njih vzhod bo sijal z zahodom spet.

Nad zemljo sinje, sinje nebo
kot da vse mrtve oči vanj sijó
in z roko v roki nevidni vsi —
tak v živem koraku mrtvi zveni.

IV.

Izza gorâ — hahà, hahà,
prišel nekoč je mlad študent.
Bil je zakrit, bil je ovit
in tudi dekle je imel —
oj lepo ljubico, hahà.

A zdaj se z njim igra temà...
Mogoče boljše je tako:
na strmi poti pod goró
mordà bi ga razbojnik ubil,
ubil in ga pod gozdom skril.

Podaj mi roko skozi noč,
o draga, da mi bo v pomoč,
moj dom sedaj je ves hladan,
preselil sem se v ocean,
tesnó sem v večnost pokopan —
moj grob je širok, moj grob je teman.

V.

Joj, rešite me! Jaz sem poet,
jaz nisem trgovec in bankir!
Mrzla voda pljuska po ladji —
meni preti ostudna zver!

V svojem črnem čolnu tam sedi,
z rdečo lučjo sveti v temó,
in kdor ni pripravljen, kdor je mehak,
z veslom razkolje mu glavó.

Širok, širok je ocean
in šum njegovih valov hladan,
a še strašnejši je mir njegov,
ko veter ne brazdà valov.

Vtopljeni so, ki ne morejo
nikoli se potopiti do dna,
tam plavajo, se premetavajo —
strašno je strmeti v potop svetà!

VI.

Kateri bi morda šel rad nazaj,
a kako bi, bratec, nazaj, kako,
ko duša ti ne more umreti
in tiho duší te pod vodó!

Boste taki večno v temi živeli,
ali vas vrže morjé na kraj,
boste z vodami nanovo vzblestili
in v jutru splavali nazaj?

Vtonili so vaši bregovi, vtonili,
in zdaj ne veste ne kam, ne kod,
vaši cilji so se izgubili,
a vi ste morali za njimi na pot.

VII.

Po tihi vodi, temni vodi
plava mlad in lep mrlič;
lep, o lep mu je obraz,
bled, ko da je iz cvetja vstal,
ko da je vstal in zacvetel —

Po vodi plava mlad mrlič...

In če je vstal, zakaj je vstal?
Ali je že dobojeval

ves boj strasti,
 ves boj ljudi,
 in zdaj mu je čas, da gre na dno?
 Temà se sklanja nad temó...

VIII.

Čez dvajset tisoč let mogoče,
 ko vstanejo ti otoki iz tal,
 pride na goro s palčico v roki
 geolog, in bo raziskoval.

Iskal bo predpotopnih ljudi,
 strmele bodo njegove oči,
 toda zaman, zaman, zaman
 se bo trudil spoznati ocean.

Ta ocean, strašno odprt
 zanamcem življenje, nam je smrt,
 je preizkušnja, naval in strast,
 strašan pogin za novo rast.

Geolog bo učil: Te vzporedne plasti —
 tukaj nič boja bilo ni,
 tukaj je tiho pokrilo morjé
 doline, polja in goré...

IX.

Štirje veslači v noč gredó,
 oj v noč gredó, strašno pojó
 in bijejo z vesli v temni val
 in kličejo: Vstani, pridi, naš kralj!

Štirje veslači gredo skozi noč —
 «Pridi!» — ga kličejo na pomoč, —
 «ali reši v Evropi nas,
 ali pa v strašnost potopi nas!»

Toda rešilne zvezde ni,
 v njihovih očeh več vid ne blesti,
 v njihovih očeh le še ogenj gori,
 ki požiga, razkraja zdravje ljudi.

Štirje veslači v noč gredó,
 oj v noč gredó, strašno pojó
 in bijejo z vesli, zovó zaman — —
 Tih je nad mrtvimi ocean.